

EURÓPAI PARLAMENT

BELSŐ POLITIKÁK FŐIGAZGATÓSÁGA

**B. TEMATIKUS OSZTÁLY: STRUKTURÁLIS ÉS KOHÉZIÓS
POLITIKÁK**

KULTÚRA ÉS OKTATÁS

TANÁRKÉPZÉS: AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI TANÁROK KÉPZÉSÉNEK HELYZETE ÉS KILÁTÁSAI EURÓPÁBAN

TANULMÁNY

Kivonat

Ez a tanulmány az Európai Parlament Kulturális és Oktatási Bizottsága számára készült az európai általános iskolai tanárok minőségéről. Elemzi a tanári alapképzés helyzetét, a pályakezdeők támogatását és a tanárok folyamatos szakmai továbbképzését Európában az egyes tanárok és a tanárokat képzők szempontjából. Beszámolunk arról, hogy a tanárképzés folyamatának említett alrendszerei mennyiben segítenek a tanároknak az osztálytermekben, az iskolában és a rendszer szintjén adódó kihívások kezelésében. A jelentés számba veszi a korábbi ajánlások nyomán az ágazatban véghezvitt reformokat. A tanulmány végül szakpolitikai ajánlásokat fogalmaz meg azzal kapcsolatban, hogy hogyan lehetne az oktatás minőségét tovább javítani a tanárképzésen keresztül.

IP/B/CULT/FWC/2010-001/Lot2/C1/SC5

2014. július

PE 529.068

HU

Ez a dokumentum az Európai Parlament Kulturális és Oktatási Bizottságának felkérésére készült.

SZERZŐK

Panteia: Johan Bokdam, Inge van den Ende
Ockham IPS: Simon Broek

FELELŐS TISZTVISELŐ

Ana Maria Nogueira
B. Tematikus Osztály: Strukturális és Kohéziós Politikák
European Parliament
B-1047 Brussels
E-mail: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

SZERKESZTŐ ASSZISZTENS

Lyna Pärt

NYELVI VÁLTOZATOK

Eredeti nyelv: EN
Fordítás: DE, FR

A SZERKESZTŐRŐL

A Tematikus Osztállyal a következő címen léphet kapcsolatba, illetve itt iratkozhat fel az osztály hírlevelére is:
poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Kézirat lezárva: 2014. július
© Európai Unió, 2014

A dokumentum a következő internet címen érhető el:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

FELELŐSSÉG KIZÁRÁSA

A dokumentumban megfogalmazott vélemények kizárólag a szerzők álláspontját tükrözik, ami nem feltétlenül azonos az Európai Parlament hivatalos álláspontjával.

A dokumentum nem üzleti célú sokszorosítása és fordítása a forrás megadása és a kiadó előzetes értesítése mellett megengedett, és annak egy példányát a kiadónak meg kell küldeni.

ÖSSZEFOGLALÁS

A tanulmány célja

A tanárok jelentik a diákok tanulásának minőségét leginkább befolyásoló iskolai tényezőt. Ebben a tanulmányban több szinten közelítjük meg a tanárok minőségét, ahol a tanárok képzése és szakmai továbbképzése alapvető a diákok tanulási és képzettségi eredményeiben.

A tanárok számos különböző kihívással szembesülnek a tanítással és a tanítás hatékonyságával kapcsolatban, valamint egyre gyakrabban a társadalom által elvárt követelményekkel az oktatás hatékonysága tekintetében. Ez rendszerszintű változásokat követel a tanári szakmától, ugyanakkor azt is megköveteli, hogy nagyobb hangsúly essen a tanárok képzésére és továbbképzésére.

A tanulmány fő kérdései, hogy (1) az európai tanárképző rendszerek jelenleg mennyire felelnek meg céljuknak, és hogy (2) hogyan lehetne javítani a tanári alapképzést és a folyamatos tanártovábbképzést, hogy segítsenek a tanároknak a jelenlegi és későbbi kihívások kezelésében.

A tanulmány megvizsgálja, hogy a tanárminőség javítását célzó nemzeti stratégiák hogyan kapcsolódnak a tanárok karrierjének különböző szakaszaihoz és a tanárképzés folyamatához. A tanárképzés az alábbi három szakaszból áll: tanári alapképzés (ITE), korai karriertámogatás (ECS) és folyamatos szakmai továbbképzés (CPD).

A tanulmány a rendelkezésre álló szakirodalom és szakpolitikai dokumentumok áttekintésén, az uniós szinten érdekelt felekkel folytatott interjúkon és hét tagállam (Ausztria, Finnország, Franciaország, Írország, Olaszország, Litvánia és Hollandia) iskolai tanáraival és tanárokat képző személyeivel, tanári alapképző programokat vezető személyeivel, diákjaival és politikaalakítóival készített interjúkon alapuló részletes ország elemzésén alapul.

Következtetések

A következtetések három csoportba sorolhatók. Az első kategóriába tartozó következtetések az uniós szintű fejlesztésekhez kapcsolódnak:

- Európai szinten a tanárképzés a napirend élén szerepel, és számos hasznos tanulmány és kézikönyv készült. Ezek közvetlen, gyakorlati hatását azonban nehéz látni.
- A nemzeti reformok általában összhangban állnak az uniós dokumentumok ajánlásaival. A tanárképzés sok országban a politikai napirend kiemelt helyén szerepel, és a reformok általában a felmerülő kihívásokat célozzák.

A második kategóriába a kihívásokhoz és a reformokhoz kapcsolódó következtetések tartoznak:

- Az osztályterem szintű kihívásokkal valamennyi struktúra foglalkozik (ITE, ECS és CPD). A szakpolitikai reformok azonban elsősorban az ITE szintre, kisebb mértékben a CPD és az ECS szintre fókuszálnak.

- Az iskolai szintű kihívásokat a tanárképzéssel foglalkozó szakpolitikák alig-alig kezelik. Ezek a kérdések hatékonyabban kezelhetők a munkafeltételekhez és az iskolai szervezetekhez (erőforrások) kapcsolódó egyéb szakpolitikai reformok útján.
- A rendszerszintű kihívásokat az ITE reformjával kezelik, de ezek a kihívások más szakpolitikai területekhez is kapcsolódnak (munkafeltételek, pénzügyi keretek, a tanári szakmáról alkotott kép).

A harmadik kategóriába a tanárképző struktúrákhoz és reformstratégiákhoz kapcsolódó következtetések tartoznak:

- A reformok elsősorban az alapképzésre fókuszálnak. Általában, amikor úgy tűnik, az ITE jól működik, a folyamat egyéb részei nagyobb szakpolitikai figyelmet kapnak. A tanárképzést csak ritkán értelmezik folyamatként, amely ITE, ECS és CPD szakaszból áll. Ennek következtében hiányzik a különböző struktúrák összehangolása (melyik kihívást melyik struktúra célozza).
- Az alapképzést nyújtó programok országonként jelentős eltéréseket mutatnak, attól függően, hogy melyik országban milyen tanárt tekintenek jó tanárnak. Ennek kapcsán az ITE bármely reformja sok politikai és társadalmi vitával jár.
- A szakpolitikai napirenden a korai karriertámogatás előtérbe került. A megközelítések azonban számos országban még alulfejlettek.
- A legtöbb országban biztosított a folyamatos szakmai továbbképzés. Általában azonban hiányoznak a folyamatos szakmai továbbképzésben történő részvételre való ösztönzők (a szakmai előmenetelhez kapcsolódóan), továbbá egyéni hozzáállásbeli korlátok is akadályozzák a részvételt.

Ajánlások

Számos ajánlás fogalmazható meg annak biztosítására, hogy a tanárképző struktúrák támogassák a tanárok előtt álló kihívások kezelését.

1. ajánlás (az európai, nemzeti és helyi érdekelt feleknek, iskoláknak és tanároknak): **A tanárképzésre folyamatként kell tekinteni, amelyben az ITE, ECS és CPD szakaszok közül mindnek szerepe van a tanári gyakorlat során felmerülő kihívások kezelése érdekében.** Ennek fényében az alábbi ajánlásokat fogalmazzuk meg:

- Az ECS és a CPD szakaszt folyamatos képzési útvonallá kell szervezni a folyamat korábbi szakaszaira építve.
- Átláthatóvá kell tenni az ECS és a CPD szakaszt a kínált képzések jobb összekapcsolása érdekében.
- Átláthatóvá kell tenni, hogy a munkáltatóknak milyen elvárásaik vannak a folyamatos tanártovábbképzés kapcsán.

2. ajánlás (a nemzeti érdekelt feleknek, iskoláknak és tanároknak): **A reformok kidolgozásakor és végrehajtásakor figyelembe kell venni a tanárképzés területén európai szinten már elért eredményeket.** Az alábbiakat ajánljuk:

- A vonatkozó európai uniós szakirodalom felhasználásával adott kérdéseket fel kell venni a nemzeti napirendre (ECS és CPD)
- A vonatkozó dokumentáció segítségével nemzeti, helyi vagy iskolai szintű ECS- és CPD-struktúrákat kell kifejleszteni.

3. ajánlás (a nemzeti és helyi/iskolai szintű érdekelt feleknek): **A tanárképzés reformjának összhangban kell állnia az iskolaszervezeti reformokkal és a munkafeltételekkel. Ezen kívül kellő pénzügyi forrást kell biztosítani a reformok végrehajtására.** Ennek fényében az alábbi ajánlásokat fogalmazzuk meg:

- Vonzó képzési lehetőségek szervezésével támogatni kell a tanárok tanulását.
- Az iskolai emberierőforrás-menedzsment erősítése és a folyamatos továbbképzés tanári karrierhez kapcsolása révén ösztönözni kell a tanulást.
- A munkafeltételeket, az iskola szervezetét és az iskolai kultúrát úgy kell kiigazítani, hogy differenciáltabb karrierútvonalak alakuljanak ki, stimulálni kell az iskolán belüli, együttműködésen alapuló tanulást és több időt kell hagyni a tanároknak az iskolai fejlesztéssel kapcsolatos feladatokra.

Biztosítani kell, hogy a reformok végrehajtásakor kellő pénzügyi források álljanak rendelkezésre a szakpolitikai célkitűzések megvalósításához.